

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Mfv.III.10.378/2017/5.

A tanács tagjai: Dr. Zanathy János
a tanács elnöke
Dr. Magyarfalvi Katalin
előadó bíró
Dr. Farkas Katalin
bíró

A felperes:

A felperes képviselője: dr. Miklós Endre ügyvéd

Az alperes: Somogy Megyei Kormányhivatal Siófoki Járási Hivatala

Az alperes képviselője: jogtanácsos

A per tárgya: társadalombiztosítási határozat felülvizsgálata

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

Az elsőfokú bíróság határozatának száma: Kaposvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság

6.M.301/2016/15-II.

Rendelkező rész

A Kúria a Kaposvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.M.301/2016/15-II. számú ítéletének azon rendelkezését, amelyben a bíróság a felperes visszafizetési kötelezettségét 2.160.930 (kettőmillió-egyszázhatvanezer-kilencszázharminc) forintba leszállította, hatályon kívül helyezi és a felperes visszafizetési kötelezettségét 3.396.840 (hárommillió-háromszázkilencvenhatezer-nyolcszáznegyven) forintban állapítja meg; egyebekben a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

A felek a felülvizsgálati eljárásban felmerült költségeiket maguk viselik.

A felülvizsgálati eljárás illetékét a magyar állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

Tényállás

- [1] Az alperes a 2016. május 10-én kelt határozatával jogalap nélkül felvett öregségi nyugdíj ellátás címén 5.250.716 forint megfizetésére kötelezte a felperest. A határozat indokolása szerint az elsőfokú társadalombiztosítási szerv a 2015. december 4-én kelt

határozatával a 2011. október 25-én kelt, a felperes részére 2011. október 1-től korhatár előtti ellátást megállapító határozatot - saját hatáskörben történt felülvizsgálat eredményeként - visszavonta, mert a felperes az öregségi nyugdíj folyósításának kezdő napján biztosítási jogviszonyban állt. A visszavonó határozatot a másodfokú társadalombiztosítási szerv helybenhagyta, mert az elsőfokú szerv helytállóan állapította meg, hogy a felperes az ellátás folyósításának kezdő napján biztosítással járó „közalkalmazotti”, valamint megbízási jogviszonyban állt, a kifizetett megbízási díjból nyugdíjjárulék levonás történt, amely tények miatt 2011. október 1-től öregségi nyugdíjra nem volt jogosult. Az alperes a rendelkező rész szerinti összeg visszafizetéséről a 2016. május 10-én kelt határozatban a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (Tny.) 84. § (2) bekezdése alkalmazásával döntött, megállapítva, hogy a felperes az ellátás visszafizetésére „felróhatóság címén” azért köteles, mert a 2011. szeptember 21-i igénybejelentésben valótlanul nyilatkozott arról, hogy az utolsó biztosítással járó jogviszonya megszűnését követően nem áll biztosítási jogviszonyban. Az indokolás szerint a felperes az igénybejelentő lapon aláírásával kijelentette, hogy a feltett kérdésre adott válaszai a valóságnak megfelelnek, tudomásul vette, hogy az ellátásra való jogosultságát érintő adatokat és tényeket 15 napon belül bejelenti köteles, ennek ellenére a nyugdíj megállapítása napján és azt követően is fennálló folyamatos biztosítási jogviszonyát nem jelentett be. A 2015. május 18-án érkezett öregségi nyugdíj ellátás iránti igénybejelentésben valótlan nyilatkozatát ismételten megtette, kijelentette, hogy biztosítási jogviszonya megszűnésének napja 2011. szeptember 30. és a megszűnést követő naptól nem áll biztosítással járó jogviszonyban. Mindezek miatt a felperes a 2011. október 1-től 2015. április 1-ig terjedő időben jogalap nélkül kifizetett ellátás visszafizetésére köteles.

- [2] A másodfokú társadalombiztosítási szerv az elsőfokú határozatot megváltoztatta és a felperest - a Tny. 84. § (2) bekezdése, 85. § (2) bekezdése, 93. §-a és 97. § (5) bekezdése alkalmazásával - 4.014.800 forint jogalap nélkül felvett öregségi nyugdíj visszafizetésére kötelezte. A határozat szerint a felperesnek legkésőbb az előrehozott öregségi nyugdíjat megállapító határozat 2011. december 4-i kézhezvételét követő 15 napon belül be kellett volna jelentenie, hogy az ellátás folyósításának kezdő napján biztosítással járó jogviszonyban állt. A felperes a bejelentést elmulasztotta, a jogalap nélkül megállapított és folyósított ellátást felvette, ezért a megállapítás és folyósítás neki felróható. Ugyanakkor a jogalap nélküli folyósításban a nyugdíjbiztosítási igazgatási szervek közrehatása is megállapítható, mivel az ellátást megállapító határozat visszavonására késedelmesen került sor. A felróhatóság mértéke tekintetében a másodfokú szerv megállapította, hogy az eljáró hatóság közrehatása a jogalap nélküli folyósításban a NAV 2011. évi

adatszolgáltatásának az elsőfokú szervhez érkezése (2013. március 8.) előtt fel sem merülhet, ezért a felperes a 2011. október 1-től 2013. március 31-ig jogalap nélkül folyósított 2.160.930 forintot köteles visszafizetni. A 2013. április 1. és 2015. április 1. között folyósított 3.089.786 forint vonatkozásában a másodfokú hatóság a felperes és a nyugdíjbiztosítási igazgatási szervek közrehatását 60-40%-ban állapította meg a felperesre terheesebben, ezért az ezen időszakban felvett összegből 1.853.870 forint visszafizetésére kötelezte a felperest.

- [3] A felperes keresetében a társadalombiztosítási határozat felülvizsgálatát, a visszafizetésre kötelezés alóli teljes „mentesítését” kérte, vitatva a biztosítási jogviszony 2011. október 1-jén történő fennállását, felróhatóságát és a másodfokú szerv által megállapított közrehatását is.
- [4] Az alperes ellenkérelmében - a határozat ténybeli és jogi indokai fenntartásával - a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú ítélet

- [5] A munkaügyi bíróság a másodfokú határozatot részben megváltoztatta, a felperest terhelő jogalap nélkül felvett öregségi nyugdíj visszafizetési kötelezettséget 2.160.930 forintra, vagyis a 2011. október 1. és 2013. március 31. között kifizetett összegre leszállította, ezt meghaladóan a keresetet elutasította.
- [6] A 2011. október 1. és 2013. március 31. között kifizetett, 2.160.930 forint összegű ellátás 90 napon túli visszakövetelését a bíróság a több jogcímen fennállt biztosítási jogviszony 2011. október 1-jei bejelentésének felperes általi elmulasztása miatt nem tartotta jogszabálysértőnek.
- [7] A bíróság megállapította, hogy a felperes 2011. szeptember 21-én az igénybejelentő lapon valótlanul jelentette ki, hogy 2011. október 1-től nem áll biztosítási jogviszonyban és „közalkalmazotti” jogviszonya a korábbi munkáltatójánál megszűnt. Az előrehozott öregségi nyugdíj igénylésére szolgáló formanyomtatványon szerepelt, hogy a valóságtól eltérő nyilatkozat alapján kifizetett ellátásokért a nyilatkozó fél anyagi felelősséggel tartozik, az ellátás visszakövetelésre kerül. A felperes - az általa csatolt kinevezésből kitűnően - 2011. október 1-jén határozott idejű „közalkalmazotti” jogviszonyban állt ... Község Polgármesteri Hivatalánál. A felperes a kinevezési okiratot aláírta, azaz a kinevezést 2011. október 1-től elfogadta, ezzel a határozott idejű jogviszony - függetlenül attól, hogy az első munkában töltött nap 2011. október 3. (hétfő) volt - létrejött; a munkáltató a bejelentési kötelezettségét a NAV felé teljesítette.
- [8] A bíróság a jelen, társadalombiztosítási határozat felülvizsgálata iránti perben nem tartotta vizsgálhatónak azt, hogy a 2011. október 1-jén kelt kinevezési okiratot a munkáltató részéről arra jogosult személy írta-e alá. Nem fogadta el a felperes azon védekezését sem,

hogya a munkáltatóval ténylegesen 2011. október 3-i szerződéskötésben állapodott meg, a kinevezés tartalma ugyanis mindaddig valónak fogadható el és a bíróságot köti, amíg az abban foglaltakat meg nem döntik. A bíróság bizonyítékként a kinevezési okiraton túl a felperes bejelentéséről, bevallásáról a NAV felé szolgáltatott adatok tartalmát és a járulékbevallás és megfizetés 2011. október 1-től fennálló tényét is figyelembe vette. A felperes azzal, hogy a kinevezési okiraton feltüntetett, a jogviszony létrejöttének - állítása szerint, nem bizonyítottan - tévesen tartalmazó dátumára nem figyelt, nem úgy járt el, ahogyan az az adott helyzetben egy szerződő (igénylő) féltől elvárható. A bejelentési kötelezettség elmulasztása mindezek miatt a felperesnek felróható, ezért az alperes a Tny. 84. § (2) bekezdése alapján az ellátást az 5 éves elévülési időn belül visszakövetelhetette.

[9] A bíróság a fentiekén túl az ítéletben rögzítette azt is, hogy a felperes - a ... Község Polgármesteri Hivatala jegyzőjével kötött, 2011. szeptember 22-től 2011. november 15-ig szóló határozott idejű szerződés alapján - az ellátás megállapításának kezdő napján biztosítási kötelezettséggel járó megbízási jogviszonyban is állt. A bíróság mindezek alapján arra a következtetésre jutott, hogy a felperes esetében hiányzott az előrehozott öregségi nyugdíj megállapításának a Tny. 18. § (1) bekezdésében és 18/A. § (1) és (6) bekezdésében írt feltétele, amiért a felelőssége megállapítható.

[10] A felperes visszafizetésre kötelezését a 2013. április 1. és 2015. április 1. közötti időszakban folyósított összeg vonatkozásában a bíróság mindenképp előtt azért tartotta jogszabálysértőnek, mert a határozat sem tényállási elemeket, sem tényszerű adatokat nem tartalmaz arról, hogy felperes felróhatósága miben áll és miért éppen 60%-ban került megállapításra. A bíróság a felperes fenti összegben való marasztalását a felróhatóság hiánya miatt sem tartotta jogszerűnek. Az ítéleti érvelés szerint a felperes 2013. március 7-én a Nyugdíjfolyósító Igazgatóságtól állásfoglalást kért arról, hogy 2013. június 30. után dolgozhat-e megbízási szerződéssel olyan módon, hogy nincs bejelentési kötelezettsége és kell-e ez esetben a nyugdíját szüneteltetni. A Nyugdíjfolyósító Igazgatóságtól 2013. március 28-án kapott tájékoztatás szerint megbízási esetén a Tny. 83/C. §-át nem kell alkalmazni, mert a megbízásból származó jövedelemmel kapcsolatban csak akkor keletkezik bejelentési kötelezettség, ha a nyugdíjjárulék alapját képező jövedelem meghaladja a tárgyév első napján érvényes kötelező legkisebb munkabér havi összegének tizennyolcszorosát (1.761.000 Ft.). A bíróság szerint a másodfokú szerv a felperes felelősségét ezt követően, a bejelentési kötelezettség elmulasztása miatt nem állapíthatta meg, mert a hatóság a felperes arra vonatkozó kérdésére, hogy a nyugellátás megállapítása szempontjából milyen jogviszonyban állhat, téves tájékoztatást adott. Mivel a felperes a bejelentési kötelezettség elmulasztása miatt felelősséggel nem tartozik, közrehatása sem állapítható meg.

- [11] Végül a bíróság kitért arra is, hogy az alperes követelése az elévülést megszakító, 2013-ban és 2016-ban foganatosított eljárási cselekményekre tekintettel nem évült el.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [12] A jogerős ítélet ellen a felperes és az alperes is felülvizsgálati kérelemmel élt.
- [13] A felperes felülvizsgálati kérelmében az ítélet „megváltoztatását”, a visszafizetési kötelezettség alóli teljes mentesítését és az alperes költségekben való marasztalását kérte a Pp. 206. § (1) bekezdése megsértését állítva.
- [14] Álláspontja szerint a 2011. október 1. és 2013. március 31. közötti időben kifizetett ellátás vonatkozásában a felróhatósága kizárt, a teljes időszakban úgy járt el, ahogyan az az adott helyzetben általában elvárható. Ezt támasztja alá, hogy 2015. május 18-án éppen a felperes fordult a magasabb összegű öregségi nyugdíj megállapítása iránt a hatósághoz, amely eljárás hiányában a hatóság nem vizsgálhatta volna felül az érintett időszakot. A felperes szerint jóhiszemű eljárását bizonyítja az is, hogy 2013. február 18-át követően állásfoglalást kért a Nyugdíjfolyósító Igazgatóságtól arról, hogy a megbízásból származó jövedelme elszámolásával és bejelentésével kapcsolatban milyen kötelezettségek terhelik. A 2011. szeptember 21-i nyilatkozat megtételekor jogszerűen járt el, a megbízási szerződés 8. pontja jogszerűen tartalmazta, hogy a szerződéssel társadalombiztosítási jogviszony nem „jön létre”, a felperes nem köteles nyugdíjjárulék fizetésre.
- [15] A felperes hivatkozott arra is, hogy a 2011. október 1-jére keltezett okirat „megcsillagozva” tartalmazta, hogy a felek teljes munkaidős nyugdíjas munkavállaló határozott időre való foglalkoztatására kötöttek megállapodást. A felek szándéka - függetlenül az okirat hibáitól, vagyis, hogy azt nem a munkáltatói jogkör gyakorlója írta alá - egyértelműen 2011. október 2. vagy 3., nem pedig 1. napja szerinti kezdésre irányult; a dátum „mechanikusan” szólt október 1. napjára, a tényleges munkavégzés kezdete is október 3. napja volt. A felperes tisztában volt azzal, hogy a jogviszony kezdő időpontja csak 2011. október 2. napja lehet és ez lehet a munkavégzés kezdete is; mindezek alapján végig abban a hiszemben volt, hogy úgy járt el, ahogyan az az adott helyzetben általában elvárható.
- [16] A felperes vitatta, hogy felróhatósága - a jogerős ítélet szerint - figyelmetlen magatartása alapján megállapítható lenne. A felróhatóságnak valóban több fokozata van, őt azonban még gondatlanság sem terhelheti, mert mindenben a jogszabályoknak megfelelően járt el. A bíróságnak értékelnie kellett volna azt is, hogy a felperes 2015. májusában, az öregségi nyugdíj megállapítására irányuló eljárás kezdeményezésekor is abban a hiszemben volt, hogy jogszerűen járt el, jogszerű szerződéseket

kötött.

- [17] A felperes sérelmezte, hogy visszafizetési kötelezettségét a 2012. január 1. és 2012. április 23., valamint a 2013. október 1. és 2013. december 31. közötti azon időszakokra is megállapították, amikor semmilyen jogviszonyban nem állt. Ezen, a bíróság által jogellenesnek nem ítélt intézkedés alkotmányosan kifogásolható, és ellentétes minden jogpolitikai irányelvvel.
- [18] A felperes a fentiek alapján hivatkozott arra, hogy a bíróság - megsértve a Pp. 206. § (1) bekezdését - a rendelkezésre álló adatok alapján a felróhatóság kérdésében helytelen következtetésre jutott, mert teljes egészében jóhiszeműen, úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható, ebből következően az elévülési kifogása is jogszerű volt.
- [19] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, a munkaügyi bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára való utasítását és a felperes költségekben való marasztalását kérte a Tny. 85. § (2) bekezdése és 97. § (5) bekezdése megsértésére hivatkozva.
- [20] Előadta, hogy a felperes felróhatóságát a Tny. 97. § (5) bekezdésére, nevezetesen arra alapította, hogy a felperes a törvényben rögzített, az ellátás kezdő napján fennálló biztosítási kötelezettséggel járó jogviszonyra vonatkozó bejelentési kötelezettségének nem tett eleget. A Nyugdíjfolyósító Igazgatóság 2013. február 18-án az öregségi nyugdíj és a korhatár előtti ellátások kereső tevékenység miatti szüneteltetésével kapcsolatos, a Tny. 83/C. § és 102/I. §-a, valamint a korhatár előtti öregségi nyugdíjak megszüntetéséről, a korhatár előtti ellátásról és a szolgálati járandóságról szóló 2011. évi CLXVII. törvény 25. §-a szerinti tudnivalókról tájékoztatta a felperest. A felperes a 2013. március 7-i levelében arról tett bejelentést, hogy 2012-ben milyen tevékenységet végzett, illetve arról kért tájékoztatást, hogy megbízási szerződéssel dolgozhat-e július után, van-e erről bejelentési kötelezettsége és kell-e a nyugdíjat szüneteltetnie. A felperes tehát az öregségi nyugdíjak, illetve a korhatár előtti ellátások keresőtevékenység miatti szüneteltetésével kapcsolatban kért tájékoztatást és a 2012. utáni időre vonatkozó tevékenységére tett bejelentést, ami a jelen per tárgyát képező határozat szempontjából nem bírt jelentőséggel, hiszen a felperes „felróhatósága” az, hogy nem tett eleget a Tny. 97. § (5) bekezdésében írt, az ellátás kezdő napján fennálló biztosítási jogviszony fennállására vonatkozó bejelentési kötelezettségének, nem pedig az, hogy az ellátás folyósítása alatt milyen egyéb tevékenységet végzett.
- [21] A felperes által bejelentett, 2012. január 2. és 2012. február 28., illetve 2012. március 1. és 2012. április 30. közötti megbízási jogviszonyok már a nyugdíj megállapítása kezdő napját követő időszakra esnek, ezért nem mentesítik őt a nyugdíj megállapítás kezdő napján fennálló biztosítási jogviszony(ok) bejelentése alól; a felperes bejelentést a releváns időszakra továbbra sem tett. A

Nyugdíjfolyósító Igazgatóság a 2013. március 28-i válaszlevélben nem adott téves tájékoztatást, hanem - a felülvizsgált határozatban foglaltaktól [Tny. 18. § (1) bekezdés, 18/A. § (1), (6) bekezdés] eltérő jogszabály (Tny. 83/C. §) alapján - a felperes által feltett, a folyósítás ideje alatti kereső tevékenységgel kapcsolatos kérdésekre adott választ. Mindezek alapján téves a jogerős ítélet megállapítása, amely szerint a felróhatóságot a felperes 2013. március 7-i leveléhez és a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság 2013. március 28-i tájékoztatásához kell kötni.

- [22] Az alperes szerint a másodfokú hatóság helytállóan állapította meg, hogy a felróhatóság vizsgálata szempontjából 2013. március 8. napja, vagyis az az időpont az irányadó, amikor az elsőfokú szerv - a NAV tájékoztatása folytán - hivatalból tudomást szerzett arról, hogy a felperes az ellátás kezdő napján biztosítási jogviszonyban állt. Az, hogy a felperes által csatolt levelezés és a NAV tájékoztatása azonos hónapra esik, véletlen egybeesés, így mindkét esetben a következő hónap 1. napjától (2013. április 1-től) kell vizsgálni a felróhatóság mértékét. A munkaügyi bíróság akkor járt volna el helyesen, ha a felróhatóság és a közrehatás vizsgálatát ahhoz az időponthoz köti, amikor az elsőfokú szerv hivatalból tudomást szerzett a biztosítási jogviszonyoknak az ellátás kezdő napján való fennállásáról, és ettől az időponttól vizsgálta volna az elsőfokú szerv közrehatásának mértékét. Végül az alperes rögzítette, hogy a felperes felróhatósága folyamatosan fennállt, hiszen a Tny. 97. § (5) bekezdése szerinti bejelentési kötelezettségének továbbra sem tett eleget.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [23] A felperes és az alperes felülvizsgálati kérelme a következők szerint megalapozott.
- [24] A felperes részére előrehozott öregségi nyugdíjat megállapító határozat visszavonásának jogszerűsége bírósági felülvizsgálat tárgyát nem képezte, a jelen eljárásban a Kúriának - a Pp. 275. § (2) bekezdésében foglalt keretek között - kizárólag a visszafizetésre kötelező határozat tárgyában hozott ítélet jogszerűségéről kellett állást foglalnia. A felperes felülvizsgálati kérelmében a Pp. 206. § (1) bekezdése megsértésére hivatkozott, kérelmében azonban - annak tartalma szerint - a Tny. 84. § (2) bekezdése alkalmazását, a felróhatóság munkaügyi bíróság általi értelmezését is vitatta, ezért a Kúria a jogerős ítéletet e rendelkezés alapján is felülvizsgálta.
- [25] A Kúria - Pp. 206. § (1) bekezdése alkalmazásával kapcsolatos - töretlen gyakorlata értelmében (BH1995.193., BH1999.44., KGD1993.296., Mfv.III.10.220/2015/8., Mfv.III.10.622/2016/4. stb.) a bizonyítékok mérlegelésén alapuló ítélet felülvizsgálattal eredményesen csak akkor támadható, ha a bizonyítékok mérlegelése okszerűtlen vagy iratellenes volt. A felülvizsgálati eljárás

keretében a bíróság mérlegelési körébe tartozó kérdés általában nem vizsgálható, és nincs lehetőség a bizonyítás adatainak újabb egybevetésére és értékelésére. A felülvizsgálati eljárásban, ha olyan eljárási szabálysértés nem történt, ami az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatással volt, a megtámadott határozatot hatályában fenn kell tartani.

- [26] A felperes iratellenességre nem hivatkozott, az ítéletben megállapított tényállásból levont azon következtetés, miszerint a felperesnek a nyugellátás jogalap nélküli felvétele a 2011. október 1. és 2013. március 31. között kifizetett összegek tekintetében felróható, okszerű. A felperes felülvizsgálati kérelmében felhozott tényeknek, körülményeknek (az ellátásra való jogosultsága utólagos felülvizsgálatára egy általa kezdeményezett eljárás eredményeként került sor; 2013-ban a megbízásból származó jövedelmével kapcsolatban állásfoglalást kért a társadalombiztosítási szervtől; a közszolgálati jogviszony létrehozása - a felek tényleges szándéka aszerint - a 2011. október 1-jét követő időpontra irányult; a tényleges munkavégzés kezdete 2011. október 3. napja volt; a kinevezés nyugdíjas munkavállaló határozott idejű foglalkoztatására szólt) a felróhatóság megítélése szempontjából nem volt jelentősége. A bíróság a tényállást a fenti időszakra kifizetett ellátás visszakövetelése szempontjából releváns bizonyítékok (a 2011. szeptember 21-i, az alperesi tájékoztatás ismeretében tett felperesi nyilatkozatok, a kinevezési okirat, a munkáltatói bejelentés, ellenőrzési jegyzőkönyv stb.) alapján állapította meg, a felperes olyan tény, körülményt, illetve bizonyítékot, amely magatartása eltérő megítélését eredményezné, nem tudott megjelölni.
- [27] A munkaügyi bíróság a jogalap nélküli ellátás 90 napon túli visszakövetelésének Tny. 84. § (2) bekezdésében foglalt feltétele alapján helytállóan vizsgálta azt, hogy a felperes az ellátás igénylésekor és a későbbiekben, az ellátás megállapítását követően, annak folyósítása során úgy járt-e el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. A biztosítási jogviszony fennállásától függő társadalombiztosítási ellátást igénylőktől általában elvárható az a gondosság, hogy az igénybejelentéskor tett, a biztosítási jogviszonynak az adott napon történő fenn nem állására vonatkozó nyilatkozatuk valós voltát befolyásoló - akár utóbb bekövetkező - körülményeket figyelemmel kísérik, és ne tegyenek olyan jognyilatkozatot (írjanak alá olyan tartalmú kinevezést), amely a jogosultság szempontjából lényeges tény megdőlését eredményezi.
- [28] A 2011. szeptember 30-án kelt, október 1-től szóló kinevezéssel kapcsolatban a felperes - a perben és a felülvizsgálati kérelmében felhozott indokok alapján - részben ténybeli, részben jogban való tévedésére, valamint arra hivatkozott, hogy az ellátás jogalap nélküli voltáról nem volt tudomása, ezért mindvégig jóhiszeműen járt el, ami a felróhatósága megállapítását kizárja. A felperes jogban való tévedésének (a biztosítási jogviszony a tényleges munkavégzés megkezdésével jön csak létre) a perben vitás kérdés, a felróhatóság megítélése szempontjából nincs jelentősége; a

munkaügyi bíróság arról, hogy a felperes a ténybeli tévedését okozó, a kinevezési okirat aláírása során tanúsított magatartása (figyelmetlensége) a felróhatóság megállapítását nem zárta ki, helytállóan foglalt állást. A felperes a perben - a jogban való tévedésére vonatkozó érveléssel némiképp ellentétesen - maga adta elő, hogy bár pontosan tudta, hogy 2011. október 1. napjától nem létesíthet közszolgálati jogviszonyt, nem figyelt arra, hogy a kinevezésre véletlenül október 3-i dátumot írtak (5. sz. jkv. 3. old. 5. bek.). Az az igénylő, aki az ellátásra való jogosultságát érintő feltételt befolyásoló jognyilatkozat (kinevezési okirat) aláírásakor elmulasztja annak ellenőrzését, hogy az - a tényleges szerződéses akaratán túl - az igénybejelentésben tett nyilatkozatának megfelel-e, nem hivatkozhat alappal arra, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

- [29] A felróhatóság megállapítását nem befolyásolja az a körülmény sem, hogy a felperes nem volt tudatában annak, hogy az ellátás megállapításának nem állt fenn a Tny. 18/A. § (1) bekezdés b) pontjában írt feltétele. A téves megállapításra és folyósításra a felperes valóságnak meg nem felelő nyilatkozata alapján, a fenti - mulasztására visszavezethető - tévedései, az általános gondossági mércének meg nem felelő magatartása következtében került sor; a felróhatóság megítélése szempontjából jó- illetve rosszhiszeműsége (nem állt szándékában a társadalombiztosítási szervet az ellátási feltételt illetően félrevezetni, illetve nem tudott róla, hogy az ellátás megállapítását kizáró ok állt fenn), szintén nem bír jelentőséggel.
- [30] A felperes a megsértett jogszabályi rendelkezés megjelölése nélkül, megalapozatlanul kifogásolta azt is, hogy az ellátás visszafizetésére azon időszakokra nézve is kötelezték, amely időszakban nem állt munkavégzésre irányuló jogviszonyban. A felperes részére öregségi nyugdíjat a biztosítási jogviszony 2011. október 1-jei fennállása miatt nem állapíthattak volna meg, így az, hogy a felperes az ellátásra az utóbb létesített jogviszonyoktól függően jogosult lett volna, fel sem merül. A jogalap nélkül felvett nyugellátás visszakövetelésének szabályozása során a jogalkotó olyan rendelkezést nem alkotott, amely a visszafizetési kötelezettséget csak a kereső tevékenységgel érintett időszakokban folyósított ellátásra korlátozná, ezért a jogerős ítélet a fenti okból sem jogszabálysértő.
- [31] A felróhatóság körében fentiekben kifejtettek irányadók a felperes részére 2013. április 1. és 2015. április 1. között kifizetett összeg tekintetében is; ebben a körben a Kúria nem osztotta a munkaügyi bíróság érvelését. A jogerős ítélet azon megállapítása, miszerint a felperes a nyugellátás megállapítása szempontjából kért és kapott tájékoztatást a társadalombiztosítási szervtől, téves. A felperes a Nyugdíjfolyósító Igazgatósághoz címzett, 2013. március 7-én kelt levélben - az öregségi nyugdíj és a korhatár előtti ellátások melletti kereső tevékenység folytatásával kapcsolatos jogszabályok 2013. január 1-jei változásáról küldött tájékoztató

kézhezvételét követően - bejelentést a 2012. január 2-át követő megbízásokról tett és a megbízási szerződéssel való jövőbeni foglalkoztatásával összefüggésben az ellátása szüneteltetésének feltételeiről kért további tájékoztatást. A felperes megbízással való foglalkoztatásának - ideértve a 2011. szeptemberben kötött szerződés alapján létrejött jogviszonyt is - nem volt perdöntő jelentősége, az ellátás jogalap nélküli megállapítását és folyósítását ugyanis - a fent kifejtettek szerint, a felperes felróható magatartásának következtében - mindenek előtt a közszolgálati jogviszony létesítésével - a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény 5. § (1) bekezdés a) pontja alapján - létrejött biztosításra vonatkozó valótlán adatszolgáltatás és annak utólagos, a Tny. 97. § (5) bekezdés szerinti bejelentése elmulasztása eredményezte. A Nyugdíjfolyósító Igazgatóság a 2013. március 28-án kelt levelében a felperes által feltett azon kérdésre, miszerint június 30. után megbízási szerződéssel dolgozhat-e bejelentési kötelezettség és a nyugdíj szüneteltetése nélkül, azt választ adta, hogy a Tny. 83/C. § rendelkezéseit nem kell alkalmazni, mert a megbízási szerződéssel való foglalkoztatás nem tekinthető a fenti jogszabályban meghatározott jogviszonynak és a megbízással való foglalkoztatásból származó jövedelméből akkor keletkezik bejelentési kötelezettség, ha a nyugdíjjárulék alapját képező jövedelme meghaladja a tárgyév első napján érvényes kötelező legkisebb munkabér havi összegének tizennyolcszorosát.

[32] A Nyugdíjfolyósító Igazgatóság tájékoztatása tehát - a jogerős ítéletben foglaltakkal szemben - a 2013. április 1. és 2015. április 1. között jogalap nélkül kifizetett összeg visszakövetelését, a felróhatóság megítélését nem befolyásolta, a tájékoztatásból olyan következtetést, hogy az ellátás - a Tny. 18/A. § (1) bekezdés b) pontjában írt feltétel hiányában - 2011. október 1-től jogszerűen került megállapításra és hogy ezen tényt érintően a felperest - a Tny. § 97. § (5) bekezdése szerint - nem terheli bejelentési kötelezettség, levonni nem lehetett. Az alperes helytállóan hivatkozott felülvizsgálati kérelmében arra, hogy a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság más tárgyban (a nyugdíjas részére korábban megállapított ellátás kereső tevékenység miatti szüneteltetése) adott tájékoztatása a felperes Tny. 97. § (5) bekezdésében írt, a nyugellátásra való jogosultságát és folyósítását érintő tények bejelentésére vonatkozó kötelezettségével nem állt összefüggésben, az utóbbi kötelezettségéről pedig a felperes - az általa 2011. szeptember 21-én aláírt, a Nyugdíjbiztosítási Igazgatóság Igényelbírálási Osztályához címzett nyilatkozatból kitűnően - tudomással bírt.

[33] A fentiek alapján azt megállapítani, hogy az ellátás jogalap nélküli folyósítása a 2013. április 1. utáni időszakban a hatóság téves tájékoztatásának volt a következménye, nem lehetett, a hatóság mulasztásban megnyilvánuló jogsértése, az ellátást

megállapító határozat visszavonásának késedelme - a Tny. 85. § (2) bekezdése alapján - a visszafizetendő összeg mértékére volt kihatással. A peradatok szerint a másodfokú szerv a hatóság közrehatásának értékelése során a 2011. évi NAV adatszolgáltatás elsőfokú szervhez érkezését, 2013. március 8. napját tekintette irányadónak. Ezen időponthoz képest az ellátást megállapító határozat visszavonására közel két év és kilenc hónap elteltével, a 2015. december 4-én kelt határozattal került sor, olyan körülményekre, amelyek a jelentős mértékű késedelmet indokolták, az alperes nem hivatkozott. Ennek alapján, figyelemmel arra is, hogy a felek a perben ebben a körben nem terjesztettek elő bizonyítási indítványt, a Kúria a 2013. április 1. és 2015. április 1. között jogalap nélkül kifizetett ellátást illetően az alperes közrehatását 60%-ban állapította meg.

- [34] Mindezekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet abban a részében, amelyben a bíróság a másodfokú határozat 2011. október 1. és 2013. március 31. között kifizetett 2.160.930 forint visszafizetésére irányuló rendelkezése felülvizsgálatára (hatályon kívül helyezésére) irányuló keresetet elutasította, hatályában fenntartotta, a másodfokú határozatot részben megváltoztató és a felperes visszafizetési kötelezettségét 2.160.930 forintra leszállító rendelkezését pedig hatályon kívül helyezte és a felperes visszafizetési kötelezettségét a 2011. október. 1. és 2013. március 31. között folyósított 2.160.930 forint, valamint - a 2013. április 1. és 2015. április 1. között folyósított 3.089.586 forint 40%-a - 1.235.835 forint figyelembe vételével 3.396.765 forintban állapította meg [Pp. 275. § (3)-(4) bekezdés].

A döntés elvi tartalma

- [35] A biztosítási jogviszony fennállásától függő társadalombiztosítási ellátást igénylőktől általában elvárható az a gondosság, hogy az igénybejelentéskor tett, a biztosítási jogviszonynak az adott napon történő fenn nem állására vonatkozó nyilatkozatuk valós voltát befolyásoló - akár utóbb bekövetkező - körülményeket figyelemmel kísérik, és ne tegyenek olyan jognyilatkozatot (írjanak alá olyan tartalmú kinevezést), amely a jogosultság szempontjából lényeges tény megdőlését eredményezi. Az az igénylő, aki az ellátásra való jogosultságát érintő feltételt befolyásoló jognyilatkozat (kinevezési okirat) aláírásakor elmulasztja annak ellenőrzését, hogy az - a tényleges szerződéses akaratán túl - az igénybejelentésben tett nyilatkozatának megfelel-e, nem hivatkozhat alappal arra, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

Záró rész

- [36] A Kúria a felek felülvizsgálati eljárásban felmerült költségéről a Pp. 81. § (1) bekezdése, a felülvizsgálati eljárás illetékéről a

Tny. 81. §-a alapján határozott.

[37] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson bírálta el (Pp. 274. § (1) bekezdés).

Budapest, 2017. szeptember 18.

Dr. Zanathy János s.k. a tanács elnöke, Dr. Magyarfalvi Katalin s.k. előadó bíró, Dr. Farkas Katalin s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

tisztviselő